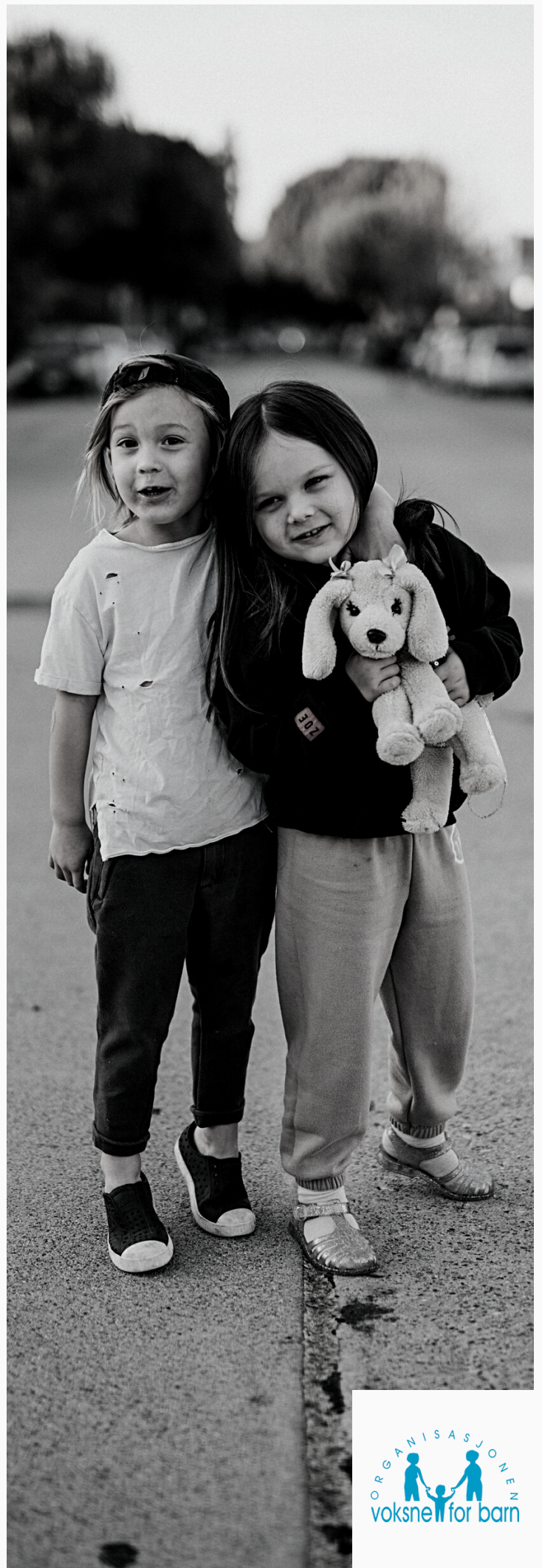

VELKOMMEN!

Lærerveiledning for inkludering
av nye elever i klassen

1.-3.-trinn

HEI!

Mange klasser skal snart ta imot nye elever fra Ukraina i klassen sin. For skolen og for deg som lærer krever dette masse forberedelser. Et avgjørende ledd i dette arbeidet er å gjøre klassen klar for å inkludere en ny medelev i gruppen sin. For de nyankomne barna er det viktig å oppleve et snev av hverdag, og dere på skolen er den viktigste arenaen for å få til dette. Selv om familien står i en forferdelig situasjon akkurat nå, er barn fortsatt barn, og har som alle andre et behov for å trives på skolen og å bli en del av fellesskapet.

Denne lærerveilederen inneholder et opplegg for hvordan man kan forberede klassen på å inkludere en ny elev. Den inneholder konkrete oppgaver og en del refleksjonsspørsmål som gjennomføres som klasse før den nye eleven ankommer. Til slutt vil du finne et forslag til hvordan dette kan følges opp etter at eleven er ankommet, og for involvering av foreldre.

Veilederen er vinklet med tanke på krigen i Ukraina, men kan også brukes for flyktninger fra andre land, eller for elever som kommer fra andre skoler. Den kan også med fordel tilpasses og brukes i det generelle arbeidet med inkludering i en klasse

OBS!

Akkurat nå sitter det kanskje mange barn og unge som har flyktet fra andre land og føler på en skuffelse over at de ikke ble tatt imot på samme måte som vi nå tar imot flyktninger fra Ukraina. Disse følelsene er det viktig å anerkjenne.

Vær på utkikk etter slike reaksjoner i din klasse. Skulle det dukke opp kan du si noe som at «Fint du tok opp dette! Det forstår jeg. Det må føles veldig vondt, og det ER urettferdig. Jeg håper at Norge lærer noe av dette, og at vi tar imot alle på en like god måte fremover.»

Materiellet er utarbeidet av Voksne for Barn, en ideell medlems-organisasjon som siden 1960 har jobbet for god psykisk helse og trygge oppvekstvilkår for alle barn. Alle aktiviteter er hentet fra eller inspirert av våre tiltak på skolefeltet, blant annet livsmestrings-programmene Zippys venner, Passport og Drømmeskolen.

HENSIKT

Reflektere rundt og øve på hvordan vi bedre kan inkludere og være rause med nye elever.

UTSTYR OG FORBEREDELSE

- Tegneark og tegnesaker
- Pult
- Plakat

TIDSRAMME

Opplegget skal kunne gjennomføres på 45 minutter.

FØR TIMEN

For å følge opp det dere jobber med i denne timen skal det etableres en inkluderingsgruppe som får ekstra ansvar for å holde liv i det dere har kommet frem til, og for å sikre god inkludering av ny elev.

Velg ut en gruppe av elever du tenker kan være egnet til dette og avtal med dem, og gjerne også foreldrene, på forhånd. Forbered dem på at dere tar et eget møte etter timen. Du kan lese mer om inkluderingsgruppen under 6. *inkluderingsgruppen*.

1. INNLEDNING

(5 MIN)

Hils på alle når de kommer!

Du kan introdusere slik: *I dag skal vi snakke om hvordan vi kan være en inkluderende klasse for nye og eksisterende klassekamerater. Siden vi skal få en ny elev i klassen vår, vil vi snakke ekstra om det i dag, men alt det vi snakker om vil også gjelde til vanlig mellom oss som allerede er her.*

Be elevene tenke i ett minutt for seg selv om de har vært nye noen gang og hvordan det var.

Spør om noen vil gi noen eksempler.

Spør deretter om noen kan huske noe som hjalp dem i denne situasjonen.

Du kan fortsette slik: *Det å få øyekontakt, smile, si hei og ha en kort dagligdags samtale gir oss energi og opplevelsen av å bli verdsatt. Dette er ting vi kan gjøre oss mellom og med nye elever i klassen.*

Slike små ting er viktig for å ha det fint sammen både mellom elever og lærere og har også bra for den psykiske helsen vår. Det er ikke alltid så lett å huske på slike små grep fordi det er en del av vår daglige rutine, men når man er ny i klassen er det nettopp slike små ting som kan gjøre en stor forskjell.

Dette gjelder både på og utenfor skolen. Det viktigste vi kan gjøre for å være en inkluderende klasse er å vise interesse og trene på å få andre til å føle seg komfortabel og sett.

I denne samlingen skal vi øve på og reflektere rundt hvordan vi kan bli en inkluderende klasse for nye elever.

2. Å HA DET VANSKELIG

(5 MIN)

For alle som opplever noe vondt kan skolen være et sted der man kan få en liten pause fra det som er vanskelig, og tenke på noe annet. Mange setter pris på skolen som et slikt fristed, og på den måten er dere som klasse veldig viktig for hverandre.

Be elevene tenke for seg selv i ett minutt om de noen gang har vært triste og lei seg for noe, og hvordan det var å komme på skolen. De trenger ikke dele det de tenker på.

Det er ikke sikkert den som har det vondt har så lyst til å snakke om det, men det at noen smiler eller sier hei, det å være inkludert i klassen kan få ham eller henne til å føle seg bedre.

Når man har flyktet fra krig så kan man ha opplevd forferdelige ting. Du har dratt fra huset ditt, kanskje noen i familien din ikke kunne bli med, eller kanskje du måtte dra fra hunden din. Det er også vanlig å kjenne på mye usikkerhet rundt fremtiden. Å hjelpe barn med dette er noe voksne har ansvar for, men dere som medelever har også en veldig viktig oppgave, nemlig å gi den nye eleven et godt og trygt sted å være.

Snart skal vi tenke og øve oss på hvordan vi kan gjøre dette, men først er det noen ting som er viktig å huske på.

Når man kommer som flyktning er alt nytt! Man kan ikke språket, vet ikke hvordan det er vanlig å oppføre seg eller hvordan alt fungerer i det nye landet. Man kjenner heller ingen man kan spørre. Kan dere tenke dere hvordan det føles?

Spør et par elever.

Det å oppleve noe så traumatisk som krig kan få oss til å oppføre oss litt annerledes enn det vi pleier å gjøre. Man kan for eksempel bli mye fortere sint, ha vanskelig for å sitte stille, ta imot beskjeder eller konsentrere seg om skolearbeidet.

Noen kan bli redd av høye lyder, eller de prøver å unngå situasjoner som minner dem om noe de har opplevd. Noen kan også få lyst til å bare være for seg selv, noe som kan gjøre det vanskelig å få nye venner. Det er også vanlig at mange vonde følelser gir fysiske utslag som vondt i hodet eller vondt i magen.

Dette vil bli bedre med tiden. Forskning viser at noe av det viktigste som hjelper er støtte fra de rundt seg på samme alder. Det er ekstra viktig at vi som klasse er rause nå, og om noe ikke går helt som vi hadde planlagt så prøver vi igjen.

3. VELKOMMEN TIL OSS

(15 MIN)

Når den nye eleven ankommer er det fint at pulten står klar, og at det er gjort klar hylle med navnelapp og at dere lager et velkommen-skilt på barnets språk. Involver barna i disse forberedelsene.

Du kan dele dem opp i grupper der en gruppe får ansvar for å sette på plass pult, en for å gjøre klar en hylle og navnelapp og en for velkommen-skilt, eller dere kan gjøre alt sammen.

Tenker du at denne aktiviteten kan skape mye uro i gruppa kan den gjøres sist.

4. HVA KAN VI GJØRE

(15 MIN)

Fortell elevene at de nå har en veldig viktig oppgave, nemlig å passe på at den nye eleven har det bra på skolen, men også på fritiden.

Nå skal vi sammen prøve å finne ut ulike ting vi kan gjøre for den nye eleven.

Noen eksempler på hva hver og en av oss kan gjøre:

- Si "hei" og "ha det" hver dag
- Spørre om den nye eleven vil samarbeide på en oppgave
- Spørre om vi skal spise lunsj sammen
- Spørre om vi skal leke sammen etter skolen

Noen eksempler på hva skolen kan gjøre:

- Organisere aktiviteter etter skolen
- Aktiviteter der man ikke trenger å prate sammen, som baking eller stiv heks

Del elevene inn i grupper på 3-4 stykker. Be gruppene velge en sekretær som skriver ned det gruppen kommer frem til.

Nå skal gruppene komme opp med så mange forslag de klarer, både til hva de selv kan gjøre, og hva skolen kan gjøre.

La gruppene presentere det de har kommet frem til, og skriv det opp på tavlen.

5. AVSLUTNING

(10 MIN)

Samlingen avsluttes med at klassen setter seg et sosialt mål. Hva kan vi gjøre for å ta imot nye elever på en god måte?

Del ut Post-it-lapper og be elevene diskutere i ett minutt med sidemannen. Paret blir enige og skriver ned målet sitt på en lapp. La parene presentere sine lapper og be elevene stemme på det viktigste målet, og skriv det på en plakat som henges opp i klasserommet.

Si at du håper timen har vært til hjelp for klassen og bidratt til å gi noen tips om hvordan de kan bli mer inkluderende, både overfor alle som allerede går i klassen, og nye elever.

For å være sikre på at vi gjør alle de gode tingene vi nå har snakket om og at vi ikke glemmer, trenger jeg hjelp av noen i klassen. Denne første gangen har jeg bedt a, b, c, d og e om å hjelpe oss. Vi skal bli igjen å snakke litt mer etter timen.

Takk alle for samlingen og det de har bidratt med.

6. INKLUDERINGSGRUPPE

Takk dem for at de vil være med i gruppen, og fortell at de nå får ekstra ansvar for at klassen tar godt imot den nye eleven. Spør hva de tenker det er aller viktigst at dere passer på for at han eller hun har det bra.

Eksempler kan være:

- si hei til den nye om morgenen
- passe på at hen har noen å være med i pauser og friminutt
- be hen med hjem
- ta følge til skolen

Fordel oppgaver og spør om alle har forstått hva de skal gjøre.

For de yngste elevene kan det være lurt å gjøre oppgavene små og konkrete, fordele dem og bestemme hvor ofte de skal gjøres. Det kan også være bra å snakke om hvordan man kan gjøre de forskjellige oppgavene og hvordan man kan samarbeide innad i gruppen.

Fortell at det er du som lærer som har hovedansvaret og at de når som helst kan komme til deg om det er noe de lurer på eller vil snakke om.

Bli enige om at dere møtes igjen etter at det har gått litt tid for å snakke sammen om hvordan det går og bli enige om veien videre.

7. INVOLVERING AV FORELDRE

At barnets foresatte inkluderes i foreldregruppa har stor betydning for hvor godt barnet trives på skolen.

På skolen har dere gjerne rutiner for skole-hjemsamarbeid når det kommer nye elever, men det er også viktig å legge til rette for god kontakt mellom foreldrene i klassen. Det er også viktig at foreldrene er informert, slik at de kan hjelpe til med å forsterke det dere har snakket om i denne timen på hjemmebane.

Om du har mulighet så sett opp et ekstra foreldremøte. Der kan dere gå gjennom hvordan skolen jobber overfor flyktninger, og det du har gått gjennom med elevene i denne timen. Gjennomfør også en brainstorming på hvordan foreldrene kan være med å støtte de foresatte til den nye eleven.

Eksempler på dette kan være å:

- sørge for at foreldrene blir inkludert i facebookgrupper og liknende
- ha ansvar for at de foresatte får med seg kommunikasjon mellom foreldre og informasjon fra skolen dersom det er språkproblemer
- invitere på middag
- passe på at de blir inkludert på arenaer utenfor skolen som er viktig for klassemiljøet.

Ta også en runde på hvordan det kan sørges for at den eleven blir inkludert i bursdagsfeiringer og andre aktiviteter som foregår utenom skoletid. Kanskje det kreves litt ekstra innsats fra foreldregruppen her?

Velg også her ut noen som har litt ekstra ansvar for dette. Foreldrekontaktene kan kanskje være nyttige samarbeidspartnere for deg som lærer.

Si også at det vil være til stor hjelp om foreldrene snakker om inkludering hjemme og minner barna på det som ble snakket om i denne timen jevnlig.

Om et foreldremøte ikke er mulig kan informasjon om at det kommer en ny elev i klassen og det som nevnes over sendes ut til alle foreldrene sammen med dette undervisningsopplegget, med en oppfordring om å snakke med barna om det hjemme.

Sørg også for at FAU tar opp saken og ser på om det er noe de kan gjøre.

8. NYTTIG LESNING

HEFTE:

Informasjon om krisereaksjoner og ivaretagelse av barn (flere språk)

<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/psykologforeningens-innsats-for-ukrainske-flyktninger>

ARTIKKEL:

Hva er det viktig for barnehager og skoler å vite om flyktninger?

<https://www.uis.no/nb/hva-er-det-viktig-barnehager-og-skoler-vite-om-flyktninger#/>

NETTSIDE:

Utdanningsdirektoratets side om arbeid med flyktninger for ansatte i skole og barnehage

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/minoritetsspraklige/flyktninger/>

NETTSIDE:

Arbeid med nyankomne 6-16

<https://nafo.oslomet.no/grunnskole/nyankomne-6-16/>

HEFTE:

Flyktningkompetent skole

Kirsti Tveitereid, Hildegunn Fandrem og Stine Sævik; Pedlex (2017)

VEILEDER:

Psykiatrisk og psykososialt arbeid med flyktninger (NKVTS)

<https://www.nkvts.no/rapport/psykiatrisk-og-psykososialt-arbeid-med-flyktninger-veileder/>